

Липень-серпень 2024 року

ВСТУП

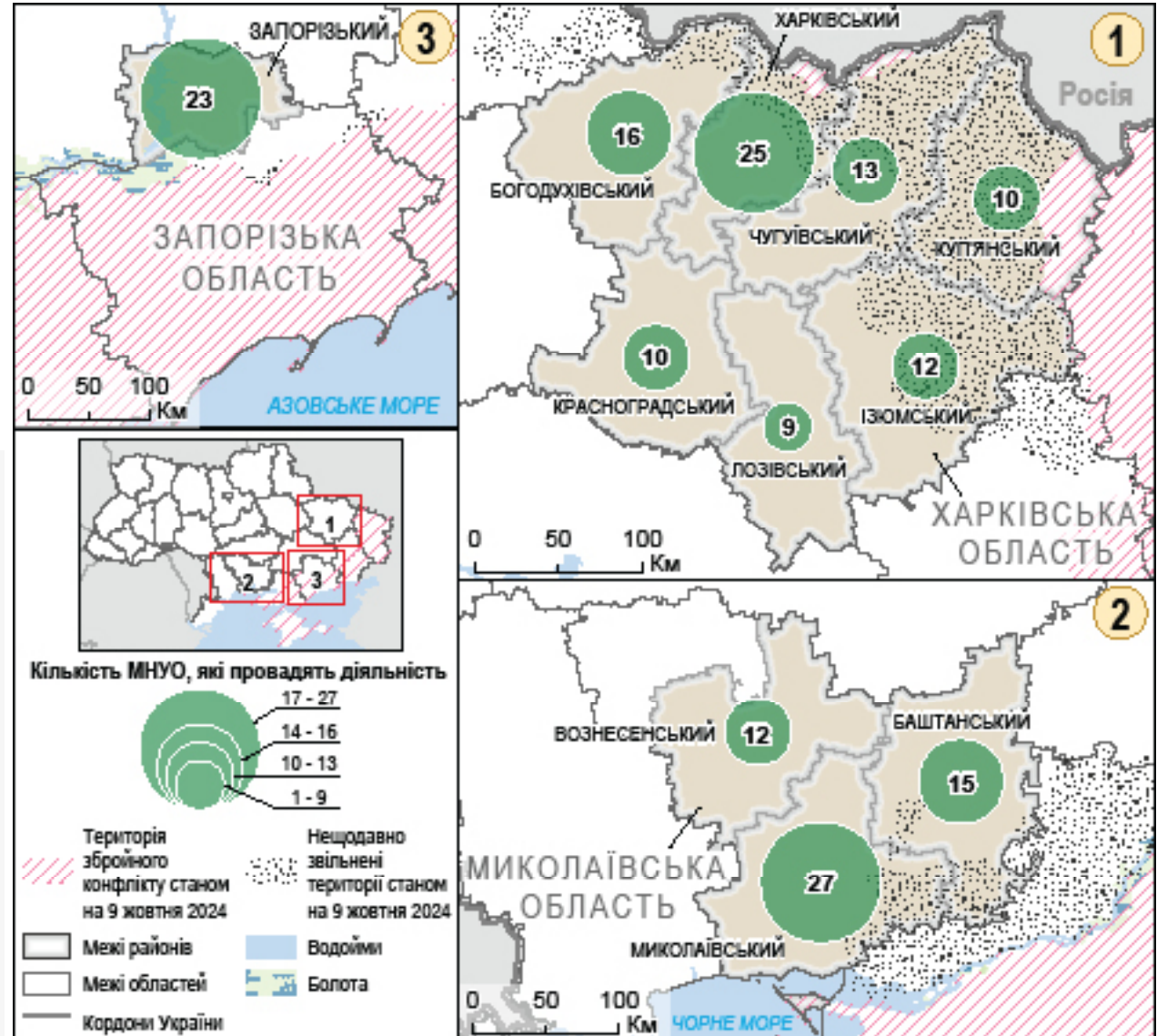
Дослідження територіального профілю місцевих неурядових організацій має на меті зібрати прикладну регіональну інформацію про потреби, спроможності та процедури місцевих неурядових організацій (МНУО)¹, а також їхні побажання щодо безпосередньої підтримки з метою інформування міжнародних організацій (МО), уникнення дублювання допомоги та удосконалення інтеграції міжнародної та місцевої систем з урахуванням місцевого контексту. Високий рівень гостроти потреб, виявлений у 2022 році, зумовлює більші ризики для дітей у Харківській, Миколаївській та Запорізькій областях. В умовах інтенсифікації бойових дій та загострення потреб МНУО активізували діяльність з підтримки дітей. Оскільки ці організації зазвичай добре обізнані із потребами у сфері ЗД, цей сектор є пріоритетним для поживлення процесів локалізації. Водночас Гуманітарна координаційна група у сфері захисту дітей (CP AoR) встановила ціль посилення спроможностей організацій, що працюють в цьому секторі. Дане дослідження було проведено, щоб сприяти роботі місцевих організацій у зазначених районах за рахунок інформування МО, відповідальних за сферу ЗД на національному та субнаціональному рівнях. Попередньо отримана інформація про цінність цього дослідження для МО, які працюють у Миколаївській, Харківській та Запорізькій областях, підтвердилася в ході консультації з CP AoR в Україні 30 травня 2024 р. Це дослідження охоплює місцеві державні та недержавні організації, які працюють у сфері ЗД у Запорізькій, Харківській та Миколаївській областях, а також визначає перешкоди в їхній роботі, їхні спроможності та потреби, зокрема в напрямку співпраці з МО. Це дослідження використовує кількісні і якісні дані, отримані в ході опитування низки МНУО. **Усі результати виключно індикативні. Детальнішу інформацію про методологію можна знайти на с. 2.**

Ключові висновки

- Більшість КІ повідомили про дефіцит фінансування, а багато КІ - труднощі з покриттям витрат на пальне та утримання офісів, що впливає на їхню можливість реалізовувати проекти. У наступному році опитані КІ передбачають брак фінансування для оплати офісних комунальних послуг і пального через інфляцію. Крім того, МНУО не можуть оцінити масштаби попиту на пальне через невизначеність ситуації з електропостачанням.
- На думку опитаних МНУО в Запорізькій, Харківській та Миколаївській областях, основними потребами в секторах, де спроможності МНУО найнижчі, були ПЗПСП для дітей та осіб, що здійснюють догляд, потреби дітей з інвалідністю та запобігання насильству над дітьми. Це збігається з даними, що опитані МНУО найчастіше згадували потребу в наданні послуг ПЗПСП та тренінгах з інклюзивного захисту дітей з інвалідністю.
- Практично усі респонденти мали позитивний досвід співпраці з міжнародними організаціями. Основними позитивними факторами були готовність співпрацювати та спільно адаптувати діяльність під місцеві умови. Однак деякі КІ відзначали нейтральний або негативний досвід, переважно через недостатню гнучкість в питаннях врахування місцевих потреб та умов та відсутність зворотного зв'язку з боку МО. Окрім того, на думку багатьох, ідеальна співпраця має відбуватися із залученням регіональних працівників МО на місцях для більш прямої та ефективної співпраці між МО та МНУО.

ДІЯЛЬНІСТЬ МНУО ЗА РАЙОНАМИ

Території, на яких, згідно з даними, МНУО провадять діяльність у сфері захисту дітей, за кількістю опитаних МНУО:



ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ 2

Діяльність у сфері ЗД у Харківській області		
	Допомога дітям з інвалідністю	21
	Дистрибуція НПТ	20
	Надання послуг	20
	Підвищення обізнаності дітей	17
	ПЗПСП для дітей та осіб, що здійснюють догляд	15
	Підтримка жертв насильства	12
	Ведення юридичних справ у сфері ЗД	7
	Підтримка дітей альтернативною опікою	6
	Правова допомога, дружня до дитини	5
МНУО, які провадять діяльність у сфері ЗД		23

Діяльність у сфері ЗД у Запорізькій області		
	Надання послуг	18
	ПЗПСП для дітей та осіб, що здійснюють догляд	13
	Допомога дітям з інвалідністю	11
	Підвищення обізнаності дітей	6
	Правова допомога, дружня до дитини	5
	Дистрибуція НПТ	4
	Підтримка жертв насильства	4
МНУО, які провадять діяльність у сфері ЗД		22

Діяльність у сфері ЗД у Миколаївській області		
	Надання послуг	21
	ПЗПСП для дітей та осіб, що здійснюють догляд	20
	Допомога дітям з інвалідністю	20
	Підвищення обізнаності дітей	19
	Дистрибуція НПТ	16
	Ведення юридичних справ у сфері ЗД	6
	Підтримка жертв насильства	6
	Грошова допомога для захисту дітей	6
	Правова допомога, дружня до дитини	5
МНУО, які провадять діяльність у сфері ЗД		28

Про Ініціативу REACH

Ініціатива REACH сприяє розробці інформаційних інструментів та продуктів, які підвищують спроможність суб'єктів гуманітарної діяльності ухвалювати рішення на основі фактичних даних у контекстах надзвичайних ситуацій, відновлення та розвитку. Методології, які використовує REACH, охоплюють збір первинних даних і глибинний аналіз, а вся діяльність здійснюється через механізми міжвідомчої координації гуманітарної допомоги. REACH - це спільна ініціатива організацій IMPACT Initiatives, ACTED і Навчального та науководослідного інституту - Програми ООН з використання супутникової інформації в оперативних цілях UNITAR-UNOSAT).

МЕТОДОЛОГІЯ

Дослідження територіального профілю неурядових організацій (LRAP), які діють у сфері захисту дітей (ЗД) було проведено з використанням даних, зібраних у період з 17 липня до 16 вересня 2024 року. У цьому дослідженні використані дані місцевих суб'єктів (неурядових організацій та органів місцевої влади), які наразі працюють у сфері ЗД у Запорізькій, Харківській та Миколаївській областях. У рамках цього дослідження команда REACH використала змішаний метод. На першому етапі було проведено телефонне опитування більшості ідентифікованих МНУО у Миколаївській, Харківській та Запорізькій областях, після чого було визначено перелік МНУО для більш глибоких особистих якісних інтерв'ю з ключовими інформантами (КІ).

Збір кількісних даних проводився з 17 по 29 липня. Польові команди REACH намагалися зв'язатися з усіма МНУО, які, за попередніми даними, працювали у сфері захисту дітей на території Миколаївської, Харківської та Запорізької областей; для включення менш офіційних волонтерських груп було встановлено

умовний поріг із 3-4 учасників, конкретної контактної особи, з якою можна було зв'язатися, та постійної діяльності у сфері ЗД. У результаті було проведено кількісні опитування з 69 ключовими інформантами (КІ), які представляють 69 МНУО. Ключовими темами кількісного опитування були: напрямки діяльності МНУО у ЗД, територіальне охоплення, операційні потреби, перешкоди, ризики для дітей, обізнаність щодо координації зусиль та оцінка місцевих спроможностей за секторами. Оперативний аналіз кількісних даних дозволив визначити КІ для якісної складової дослідження. До вибірки потрапили МНУО, які під час кількісного опитування вказали на брак ресурсів та ведення діяльності у сферах, у яких було зафіксовано брак спроможностей. Якісні ІКІ було проведено з 20 по 16 серпня з представниками 39 МНУО. Під час ІКІ респонденти описали своє бачення переваг і викликів поточного співробітництва, ризиків та перешкод у майбутньому, а також озвучили свої побажання щодо ключових моментів співпраці з МО та існуючих прогалин, а також прогалин у місцевих спроможностях за секторами.

ОБМЕЖЕННЯ

Ініціатива REACH не може гарантувати, що польовій команді вдалося ідентифікувати всі актуальні МНУО, які діють у сфері захисту дітей в Миколаївській, Харківській та Запорізькій областях. Втім, хоча організація REACH зв'язувалася з усіма МНУО, які змогла ідентифікувати за критеріями включення, була незначна частка респондентів, які не відповіли або відмовилися від участі в опитуванні. Таким чином, очевидно, у цих районах є МНУО, які діють у сфері ЗД, чиє бачення не було включено до цього дослідження. Також не можна розглядати результати дослідження як статистично репрезентативні для цієї групи, враховуючи, що загальна вихідна кількість таких МНУО, які базуються в Миколаївській, Харківській та Запорізькій областях, не є достовірно відомою. Тому **всі результати дослідження є виключно індикативними**. Крім того, територіальний підхід не можна узагальнити, застосувавши до ширшого контексту, і ці результати можуть бути неактуальними для МНУО, що діють у сфері ЗД на інших територіях. Насамкінець, деякі питання в рамках якісної частини дослідження були сформульовані із врахуванням результатів кількісного опитування МНУО, зокрема питання для уточнення конкретних операційних потреб у сфері ЗД. Це означає, що певні питання ставилися лише конкретним МНУО, щоб висвітлити специфіку їхнього операційного середовища. Результати цього опитування відображають становище окремих МНУО і не можуть бути узагальнені.

2 За кількістю МНУО, що повідомляють про свою участь у кожному виді діяльності. Респонденти з МНУО могли обирати декілька варіантів відповіді.

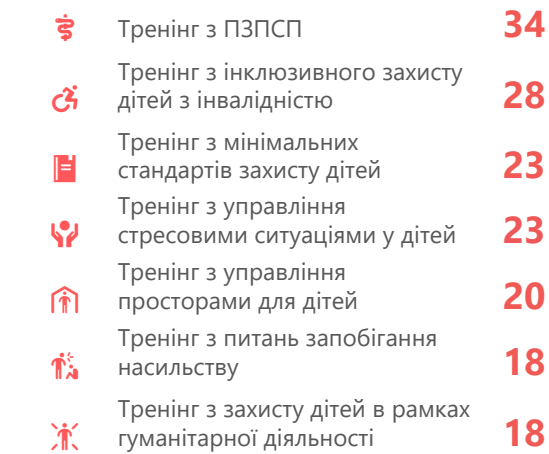
СПРОМОЖНІСТЬ РЕАГУВАННЯ ЗА СЕКТОРАМИ

Як опитані МНУО сприймають ефективність місцевих спроможностей для задоволення секторальних потреб, за кількістю опитаних МНУО:



ПОТРЕБИ У ТРЕНІНГАХ У СФЕРІ ЗД

Потреби у тренінгах у сфері ЗД на територіях їхньої діяльності, за кількістю опитаних МНУО³:



Багато КІ відзначили, що на початку війни їхні МНУО надавали продукти харчування та НПТ дітям та сім'ям з дітьми. За свідченням більшості ОГС, практично всі труднощі залишились незмінними з 2022 року. Багато КІ зазначили, що збільшили масштаб та започаткували нові напрямки діяльності своїх організацій. Кілька з них повідомили про труднощі у веденні діяльності через зменшення обсягів допомоги (як від міжнародних організацій (МО), так і від уряду) та погіршення ситуації (в тому числі безпекової) через війну. Майже стільки ж КІ зазначили, що їхня діяльність у сфері ЗД зосереджена на організації відпочинку та освіти дітей.

Власне бачення можливих спільних проєктів у сфері захисту дітей з міжнародними організаціями

Багато КІ повідомили, що хотіли б спільно з МО реалізовувати деякі проєкти, зокрема надавати адресну допомогу, наприклад, автомобілі для дитячих будинків сімейного типу⁴, проводити профорієнтаційні заходи та майстер-класи для дітей, надавати спортивний інвентар або проводити ремонт спортивних шкіл, залів, майданчиків тощо. Деякі КІ хотіли б створити простори або хаби для дітей (наприклад, молодіжний центр з майстер-класами, спортивними змаганнями та творчими конкурсами), а також безпечні простори у школах для дітей, які зазнали психологічної. Кілька КІ також повідомили про бажання співпрацювати з МО в таких проєктах, як реабілітація або рекреація дітей (наприклад, організація поїздок до зоопарку, дельфінарію або просто в парк на прогулянку, щоб сприяти спілкуванню між дітьми).

Крім того, деякі КІ (переважно з Миколаївської та Запорізької областей) відзначили потребу в технічній підтримці та фахових знаннях від МО щодо потенційних проєктів у сфері ЗД. Наприклад, у Миколаївській області респонденти хотіли б отримувати допомогу з експертними висновками, консультаціями та юридичним супроводом, проєктуванням темної сенсорної кімнати. У Запорізькій області повідомили про потребу в професійних консультаціях щодо найкращих практик проведення арт-терапії у воєнний час, методів психологічної підтримки, освітніх заходів та тренінгів для дітей.

ВЛАСНА ОЦІНКА ОСНОВНИХ РИЗИКІВ ТА ПОТРЕБ³

3 основних ризики для дітей, за кількістю опитаних МНУО:



Основні потреби місцевих організацій, за кількістю опитаних МНУО:

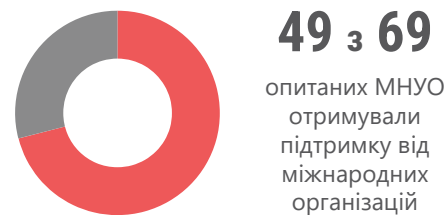


³ Респонденти з МНУО могли обрати декілька варіантів відповідей.

⁴ Дитячий будинок сімейного типу - альтернатива звичайній прийомній сім'ї в Україні.

МІЖНАРОДНА ДОПОМОГА

Надання гуманітарної допомоги міжнародними організаціями, за кількістю опитаних МНУО:



3-поміж опитаних МНУО, які повідомили про отримання міжнародної підтримки:



МІСЦЕВІ ПЕРЕШКОДИ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ МНУО

Перешкоди, прогнозовані на період 12 місяців з моменту збору даних, за кількістю опитаних МНУО⁵:

Фінансування	49	Сума, необхідна для задоволення потреб на 6 місяців, за кількістю опитаних МНУО (n=48):	
Офісні комунальні послуги	30	35 001-60 000 дол. США	12
Пальне	26	Понад 100 000 дол. США	11
Транспортні засоби	24	5 001-10 000 дол. США	9
Трудові ресурси	24	10 001-35 000 дол. США	8
Приміщення	15	60 001 -100 000 дол. США	6
Товари, призначені для бенефіціарів	13	Менше 5 000 дол. США	2
Житло для переміщених або бездомних бенефіціарів	11	Більшість КІ зазначили, що ризики для бенефіціарів будуть довготривалими (щонайменше 10-15 років) , якщо операційні потреби ОГС не будуть задоволені. На думку багатьох, відсутність підтримки дітей зараз може призвести до виникнення психічних захворювань/ залежності або інвалідизації у дорослому віці.	
Знання в незнайомих темах	10		
Обладнання (не враховуючи транспорт)	10		
Взаємодія з іншими організаціями в сфері ЗД	7	Неодноразово зазначалося, що діти, які є ізольованими чи бояться спілкуватися з іншими, можуть мати труднощі із соціалізацією та потребувати психологічної допомоги через проблеми зі фізичного здоров'я та ментальної реабілітації в майбутньому. На думку одного з КІ, існує ризик, що тривале проживання дітей в умовах війни та насильства зумовить звикання і така реальність почне сприйматися як нормальна. Як наслідок, наступне покоління буде більш толерантним до насильства.	

Більшість КІ вважають, що МО можуть допомогти з **фінансуванням** їхніх потреб на 12 місяців, зокрема витрат на комунальні послуги та пальне для генераторів. Багато КІ зазначили, що МО можуть допомогти з **професійною підготовкою та навчанням персоналу ОГС**, а деякі з КІ від ОГС вважають, що МО можуть надати **транспорт та/або пальне**.

⁵ Респонденти з МНУО могли обрати декілька варіантів відповідей.

Перешкоди для задоволення операційних потреб:

Фінансування та заповнення штату

Багато КІ передбачають, що протягом 12 місяців після збору даних наявного обсягу фінансування не вистачатиме, передусім на послуги з утримання офісів та закупівлю пального. У першому випадку, **бюджети поточних проєктів не покриють зростання цін на комунальні послуги та оренду через інфляційні процеси**. У другому - через нестабільний графік відключень електроенергії **неможливо спрогнозувати необхідний об'єм закупівлі пального для генераторів**. «Якщо будуть відключення в робочий час, це буде коштувати дуже дорого. Є речі, які неможливо передбачити», - зазначив КІ з Миколаївської області.

Серед іншого КІ передбачають проблеми із заповненням штату та підготовкою персоналу, оскільки кількість кваліфікованих кадрів зменшилася. КІ із Запорізької області зазначив, що «для уникнення проблем з персоналом, потрібно, щоб проєкти покривали заробітну плату персоналу» (оскільки їхня діяльність є волонтерською і не передбачає виплату зарплати). Інший КІ з Миколаєва зазначив, що **через мобілізацію, евакуацію та виїзд українців за кордон дефіцит кадрів зростає**.

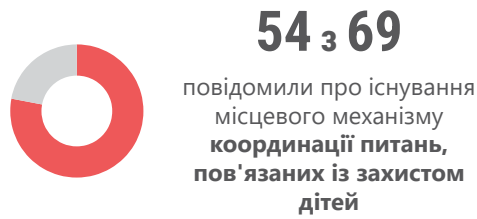
Пальне та транспортні засоби

Для деяких КІ потреба в транспортних засобах та/або пальному була перешкодою. КІ з Миколаєва відзначив, що часто виникає вимога надання додаткових документів для обґрунтування придбання автомобіля. Інший зазначив, що через відсутність транспорту діяльність його ОГС буде **охоплювати менші території, і відповідно нижчу кількість бенефіціарів**.

Наприклад, за словами КІ з Харкова, існує велика проблема з доставкою гуманітарних вантажів з-за кордону через бюрократію та високу вартість доставки («щонайменше 3500 євро»).

Багато КІ зауважили, що не припинять роботу, якщо не отримають підтримки протягом наступного року, але будуть **змушені серйозно скоротити масштаби своєї діяльності**.

МІСЦЕВА КООРДИНАЦІЯ І КОМУНІКАЦІЯ



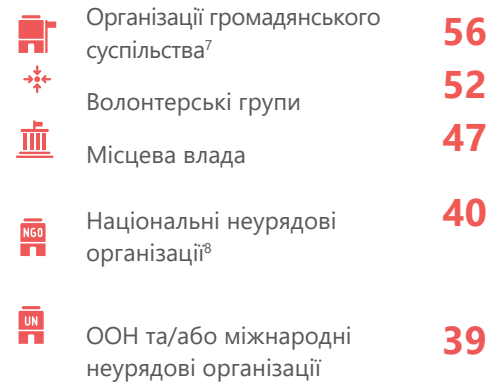
ВЛАСНА ОЦІНКА МНУО СПІВПРАЦІ З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Враження від співпраці: успіхи і виклики

Майже всі КІ вважали досвід співпраці з МО успішним і переважно відзначали ефективність співпраці між міжнародними та місцевими організаціями, коли визначення потреб базувалося на місцевій специфіці. Крім того, багато КІ називали успішними випадки, коли **бенефіціари** могли без зайвої бюрократичної тяганини отримати необхідну їм «адресну допомогу». Деякі КІ підкреслювали готовність шукати допомогу, донорів, висвітлювати діяльність через ЗМІ та гнучкість, а ще декілька - особливу ефективність швидкої реакції МО на зміни у потребах ОГС.

Однак багато КІ вважали досвід співпраці негативним. Основними причинами були **недостатня гнучкість МО в питаннях врахування місцевих умов та потреб, недостатня прозорість дій уряду або корупція, недостатній моніторинг або брак прозорості з боку МО**. Цікаво, що так само часто КІ зазначали, що мали нейтральний досвід співпраці з МО – переважно через **брак зворотного зв'язку або гнучкості**.

Структури, з якими зазвичай співпрацюють МНУО у сфері захисту дітей, за кількістю опитаних МНУО⁶:



Оцінка ефективності співпраці з місцевою владою у сфері захисту дітей, за кількістю опитаних МНУО (n=62):



Побажання щодо співпраці з міжнародними організаціями

На запитання про бачення ідеальної співпраці з МО, більшість КІ вважали, що вона має включати **координацію через регіональних співробітників МО, присутніх на місцях**. Здебільшого співпраця є набагато ефективнішою, коли від МО присутні «люди на місцевому рівні», це дає «більше свободи та можливостей для прямої співпраці між МО та ОГС». Багато КІ відзначали **потребу у підготовці та навчанні персоналу ОГС** з боку МО – зокрема у сферах стратегічного планування діяльності та налагодження комунікації між волонтерами для обміну досвідом. Крім того, деякі опитані КІ хотіли **б отримувати зворотній зв'язок щодо співпраці**, на кшталт проведення зустрічей у форматі «питання-відповідь» та обговорення грантових заявок (навіть відхиленіх). На думку багатьох КІ, **моніторингові візити** з боку МО сприяють формуванню довіри, оскільки моніторинг є зрозумілою та прозорою формою звітування. Близько половини опитаних КІ хотіли **б, щоб МО вчасно надавали інформацію про грантові можливості та оперативно реагували на прохання про нагальні потреби**. Йдеться про випадки, коли під час реалізації проекту виникають нові потреби, не передбачені умовами гранту, і погодження донором необхідних змін займає багато часу.

Серед проблем у співпраці з МО КІ виділяли наступне:

- **необхідність включати додаткові транспортні витрати через інфляцію (комунальні послуги та паливо) в бюджет проекту, розрахованого на кілька років**
- **небажання співпрацювати з малими ОГС, які зазвичай більш гнучкі**
- **більший акцент на дотриманні бюрократичних процедур, замість вирішення проблем бенефіціарів.**

Місцева координація

Більшість КІ повідомили про існування у їхньому регіоні місцевого координаційного механізму, пов'язаного із ЗД. Один КІ з Харківської області навів приклад координаційної ради, до складу якої входять 43 ОГС (5 з яких безпосередньо пов'язані з ЗД) та місцева влада. Інший КІ з Миколаївської області зазначив, що існує координаційна структура, яка об'єднує волонтерів та виступає посередником між ОГС та потенційними донорами, а також організовує конкурси та фінансує відібрані проекти. За словами КІ із Запорізької області, у них є координаційний гуманітарний центр (КГЦ), який об'єднує волонтерів, а також таблиці з даними про потреби кожної людини/громади і про те, яка частка цих потреб була задоволена. Деякі КІ зазначили, що місцеві організації комунікують між собою неформально, через чат координаційного центру (у телеграмі тощо), обмінюючись досвідом, ідеями, інформацією або навіть гуманітарною допомогою.

З іншого боку, близько половини КІ не змогли підтвердити існування місцевого координаційного механізму і зазначали, що кожна організація вирішує власні проблеми. «Але якби такі були, то ми б залюбки пішли туди, поговорили з колегами, про якісь потреби, і взагалі послушали, що люди можуть розповісти», - зазначив КІ з Миколаївської області. Крім того, деякі КІ згадували про інші координаційні механізми (служба у справах дітей/відділ захисту дітей), які працюють при обласній/міській владі.

Це свідчить про те, що місцеві органи влади беруть активну участь у координації діяльності у сфері ЗД - що підтвердили усі, окрім 6 з усіх опитаних КІ.

6. Респонденти з МНУО могли обрати декілька варіантів відповідей.
7. У цьому інформаційному бюлетені «Організація громадянського суспільства» стосується місцевих організацій, тобто таких, які діють в межах міста, області, району.
8. У цьому інформаційному бюлетені «Національна неурядова організація» стосується організацій, які діють по всій країні (охоплюють всю територію країни), а також мають представництва або офіси у різних регіонах України.